

**ผลของโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน
ต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด**
**The Effects of a Nursing Program Applying the Theory of Planned
Behavior on the Intention of Breastfeeding among Postpartum
Teenage Mothers**

ศศิมา ศรีเพ็ชร¹ และ ศศิกานต์ กาละ^{2*}

Sasima Sreepetch¹ and Sasikarn Kala^{2*}

นักศึกษาปริญญาโท คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์¹,
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์^{2*}

Master Student, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University¹,
Faculty of Nursing, Prince of Songkla University^{2*}

(Received August 10, 2020; Revised: September 16, 2021; Accepted: May 17, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี มาคลอดปกติที่โรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งของภาคใต้คัดเลือกตามคุณลักษณะที่กำหนด จำนวน 60 ราย แบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุม 30 ราย และกลุ่มทดลอง 30 ราย กลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ ในขณะที่กลุ่มทดลองได้รับการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของมารดา 2) แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และ 3) แบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และทดสอบหาค่าความเที่ยงของแบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .73 และ .87 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า

1. มารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่ได้รับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ($M=37.57, SD=2.91$) สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M=34.33, SD=4.71$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. มารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่ได้รับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ($M=37.57, SD=2.91$) สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ ($M=35.97, SD=2.09$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนช่วยให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มมากขึ้น จึงควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนทางการพยาบาล เพื่อเพิ่มความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอด

คำสำคัญ: ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน, ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่, มารดาวัยรุ่นหลังคลอด

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: kalasikarn@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 081-6082126)

Abstract

This quasi-experimental study aimed to evaluate the effects of a nursing program on the intention of breastfeeding among postpartum teenage mothers. The program was based on the theory of planned behavior (TPB). The sample consisted of 60 postpartum teenage mothers who had been admitted to a tertiary hospital. Purposive sampling was used to recruit the teenage mothers, who were then assigned to an experimental group (n=30) and a control group (n=30). The control group received standard care, while the experimental group received the experimental instrument, a nursing program based on the TPB. The data-collecting instruments consisted of 1) a personal data form, 2) the Attitude Questionnaire Assessing Breastfeeding (AQAB), and 3) the Intention Questionnaire Assessing Breastfeeding (IQAB). The validity of the instruments was approved by three experts. The reliability of the AQAB and the IQAB was examined using Cronbach's alpha coefficient, yielding values of .73 and .87, respectively. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent t-test.

The result showed that: 1) postpartum teenage mothers who received the nursing program had a mean score of intention assessing breastfeeding after intervention significantly higher ($M=37.57, SD=2.91$) than before the intervention ($M=34.33, SD=4.71$) 2) postpartum teenage mothers who received the nursing program had also a mean score of intention assessing breastfeeding significantly higher ($M=37.57, SD=2.91$) than mothers who received standard care ($M=35.97, SD=2.09$)

Therefore, the program could be used to guide nursing support, so to increase breastfeeding success in postpartum teenage mothers.

Keywords: Breastfeeding, Theory of Planned Behavior, TPB, Intention of Breastfeeding, Postpartum Teenage Mothers, Adolescent Pregnancy

บทนำ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพทั้งของมารดาและทารก เนื่องจากขณะที่มารดาให้ลูกดูดนมจะทำให้ฮอร์โมนออกซิโทซินหลั่งออกมา ส่งผลให้มดลูกหดตัวดี ป้องกันการตกเลือดหลังคลอด ช่วยเว้นระยะห่างในการมีบุตร ช่วยลดอัตราเสี่ยงการเกิดมะเร็งรังไข่และมะเร็งเต้านม ช่วยลดน้ำหนักแม่ในระยะหลังคลอด ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย (Charoenrat, 2013) สำหรับทารกแล้ว นมแม่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงสุด เปรียบเสมือนวัคซีนหยดแรกที่มีคุณสมบัติป้องกันการติดเชื้อในทารกแรกเกิด ช่วยลดโอกาสการเกิดโรคมุมิแพ้ หอบหืด การแพ้อาหาร และมีบทบาทป้องกันการยึดเกาะของเชื้อโรคกับเยื่อลำไส้พบมากที่สุดใต้น้ำนมเหลือง จะช่วยป้องกันโรคอุจจาระร่วงให้กับทารก (Janeuwat, 2014) องค์การอนามัยโลกแนะนำให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และหลังจากนั้นควบคู่อาหารตามวัยจนอายุครบ 2 ปี หรือนานกว่านั้น (World Health Organization [WHO], 2021) แม้ว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะดีและมีประโยชน์แต่อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ที่ร้อยละ 50 องค์การอนามัยโลกระบุผลจากการสำรวจการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2563 จากทั่วโลก พบอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เฉลี่ย ร้อยละ 44 (WHO, 2021) ทารกอายุน้อยกว่า 6 เดือน มีเพียง 1 ใน 3 เท่านั้นที่ได้รับนมแม่อย่างเดียว (Global Breastfeeding Scorecard, 2017) สำหรับประเทศไทย พบว่า ทารกที่กินนมแม่ต่อเนื่องจนอายุ 2 ปี มีเพียงร้อยละ 15 อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในทารกช่วง 1 แรกคลอด ร้อยละ 34 และทารกช่วงอายุ 6 เดือนที่กินนมแม่อย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 14 เท่านั้น (National Statistical Office, 2019) แม้ว่าประเทศไทยจะมีการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง

แต่สถิติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของประเทศไทยก็ยังคงต่ำกว่าของประเศอื่นๆ ทั่วโลกอยู่มาก โดยเฉพาะกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอด พบว่า มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะเวลาสั้นๆ เฉลี่ย 5 สัปดาห์ (Sipsma, Magriples, Divney, Gordon, Gabzdyl, & Kershaw, 2013) และ 2.31 เดือน (Kritchaoen, Kala, Chatchawej, Prugsasri, & Petchwatcharapaibune, 2021) และมากกว่าร้อยละ 50 ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนได้ (Khonsung, Yimyam, Xuto, & Chaloumsuk, 2020) เนื่องจากมารดาวัยรุ่นยังมีวุฒิภาวะไม่พร้อมสำหรับการเป็นมารดา เมื่อต้องปรับบทบาทเข้าสู่การเป็นมารดา และมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม (Saejeng, Sukrat, Kovawisarach, Prompraphat, & Kanchanawetang, 2015) มารดาวัยรุ่นหลังคลอดแม้จะมีความรู้แต่ยังขาดความมั่นใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Suwanobol, Wacharasin, & Deoisres, 2015) อีกทั้งมีความวิตกกังวล อ่อนเพลีย อ่อนล้า ไม่มีเวลาพักผ่อน ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นต้องการที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมผสมแทนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Lertsakornsiri, 2018) ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดจึงมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มมารดาวัยรุ่น มีทั้งปัจจัยอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ มารดามีหิวนมสั้นต้องไปเรียนหนังสือหรือไปทำงานโดยให้มารดาของตนเลี้ยงบุตรแทน และทารกท้องเสียเมื่อกินนม (Srivijaya, & Suriyachai, 2015) และปัจจัยที่สนับสนุน ได้แก่ทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประกอบด้วย 1) การที่ตนเองมีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 2) การมีความเชื่อว่านมแม่ช่วยให้ทารกมีความต้านทานโรคและแข็งแรง และผู้ช่วยสนับสนุน ได้แก่ ยายทวด มีความเชื่อว่าทารกที่กินนมแม่จะมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นดี จึงช่วยส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จใน 6 เดือนแรก (Srivijaya, & Suriyachai, 2015) ตัวมารดาเอง มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในเชิงบวกต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 6 เดือนหลังคลอด ส่งผลให้มารดามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น เกิดความมั่นใจในตนเอง ที่จะแสดงออกถึงพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Lertsakornsiri, 2019) และพบว่าทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สามารถทำนายความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ ร้อยละ 29.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 = .292, F = 19.070, p < .05$) (Chansiri, Phahuwatanakorn, & Yusamran, 2017) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด คือ การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว ทางด้านอารมณ์ ด้านการประเมิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านทรัพยากร ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดรู้สึกถึงความมีคุณค่าในตัวเอง มีกำลังใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และส่งผลให้มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จ (Lertsakornsiri, 2018) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คือ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ความรู้ที่ได้รับถึงประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001 (Nuanjam, Poomlittikul, Mattavangkul, Khumros, Chanchaoen, Hongkraitert et al., 2013) ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากบุคลากรทางด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพยาบาล (Lawrence & Lawrence, 2016) และได้รับการสนับสนุนจากจิตอาสาแม่เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่บ้านได้ (Kala, Khaonark, Tienmontree, Chairat, Sreepetch, & Damchuti, 2018) จะเห็นได้ว่าปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านของตัวมารดาเอง ด้านความเชื่อ ด้านการรับรู้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว หรือบุคลากรสาธารณสุข ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้งสิ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่น พบว่า ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมแม่และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับบริการสาธารณสุข ทักษะ ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่นช่วยให้มารดาวัยรุ่นมีความมั่นใจ ตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และมีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่วานานขึ้น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) ของเอจเซน (Ajzen, 1991) ที่เชื่อว่าเจตคติ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม จะช่วยให้บุคคลเกิดความตั้งใจ และนำไปสู่การปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี จาก

การศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ผ่านมา มีการนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไปตรวจสอบความสอดคล้องในเชิงทำนาย พบว่า ความเชื่อหรือเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ส่งผลให้มารดามีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ยาวนานและต่อเนื่องได้ (Chansiri, Phahuwatanakorn, & Yusamran, 2017; Lertrakannon, Kantaruksa, & Sansiriphun, 2016; Mutuli & Walingo, 2014) และมีการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มมารดาที่ทำงานนอกบ้าน (Dantes, 2016) แต่ยังไม่พบการศึกษาที่นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาใช้ในกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน มาสร้างเป็นโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่น เพื่อให้มารดาวัยรุ่นมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากยิ่งขึ้น นำไปสู่โอกาสความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้

วัตถุประสงค์วิจัย

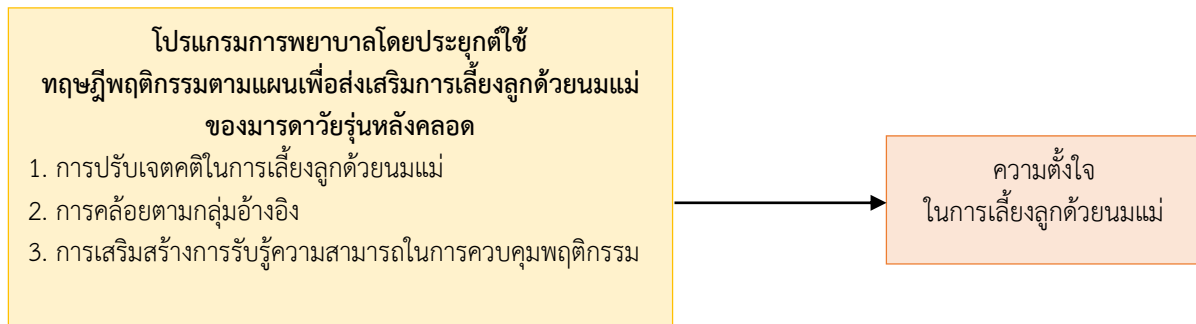
1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

สมมติฐานวิจัย

1. มารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่ได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน
2. มารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่ได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ของเอจเซน (Ajzen, 1991) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางของโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และศึกษาผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ 1) เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) 2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) 3) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) เป็นการรับรู้ความยากง่ายในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้เกิดผลต่อความตั้งใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สอดคล้องกับผลการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา จึงได้พัฒนาโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ที่มีองค์ประกอบของกิจกรรม 3 ขั้นตอน เพื่อช่วยให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น นำไปสู่ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะยาว ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (The Pretest-Posttest Control Group Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ มารดาวัยรุ่นหลังคลอด ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี มาคลอดปกติที่โรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งของภาคใต้

กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน เข้าใจภาษาไทยได้ไม่มีอาการหรือโรคทางจิตเวช ไม่มีภาวะแทรกซ้อนในระยะหลังคลอด เช่น ภาวะตกเลือดหลังคลอด ภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ความดันโลหิตสูง เป็นต้น ไม่มีข้อห้ามทางการแพทย์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทารกมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหรือความพิการแต่กำเนิดที่เป็นอุปสรรคต่อการดูนมแม่ มีคะแนนเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในข้อคำถามเชิงบวกหรือเชิงลบอยู่ในช่วง 1-3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน อย่างน้อย 1 ข้อ อาศัยอยู่ด้วยกันกับสามี หรือมีสมาชิกในครอบครัวที่จะช่วยเลี้ยงลูก และสามารถเข้าร่วมโปรแกรมได้ และมีความต้องการให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีโทรศัพท์มือถือที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต และสามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (LINE) ได้ เกณฑ์การคัดออก คือ มารดาวัยรุ่นหลังคลอด สามี หรือสมาชิกในครอบครัวที่จะช่วยเลี้ยงลูก ที่ไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมได้ครบถ้วนตามที่กำหนด

กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาวัยรุ่นหลังคลอด ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี มาคลอดปกติที่โรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งของภาคใต้ จำนวน 60 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการวิเคราะห์อำนาจทดสอบ คำนวณค่าขนาดอิทธิพล จากผลการวิจัยที่คล้ายคลึงกัน 2 เรื่อง คือ ผลของโปรแกรมส่งเสริมเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมด้วยการสัมภาษณ์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจต่อความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมขับขับปลอดภัยในผู้บาดเจ็บอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ (Kumpeerakup, 2018) ได้คำนวณค่าอิทธิพลของตัวแปรตามความตั้งใจ เท่ากับ 1.46 และคำนวณจากผลการวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในหญิงตั้งครรภ์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ (Augsirikul, 2015) ได้คำนวณค่าอิทธิพลของตัวแปรตามพฤติกรรม เท่ากับ 1.05 ซึ่งเป็นอิทธิพลที่สูง จึงใช้ค่าอิทธิพลที่เป็นที่ยอมรับ คือ .80 กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% (α .05) อำนาจการทดสอบ เท่ากับ .80 โดยเปิดตารางอำนาจการทดสอบของโพลิตและเบค (Polit & Beck, 2012) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 25 ราย เนื่องจากโปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมใหม่ และเพื่อให้การศึกษานี้มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มละ 30 ราย รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 โปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการปรับเจตคติ เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดค้นหาเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และเพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีความรู้ ความเข้าใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยปรับเจตคติในทางลบที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้เป็นเจตคติในทางบวก และเพื่อให้บุคคลใกล้ชิดเห็นด้วยกับ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 2) ขั้นตอนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยการนำผลการประเมินเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางการปรับเจตคติ และให้บุคคลใกล้ชิดของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดได้พูดหรือแสดงความคิดเห็น ความคาดหวังที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเกิดการคล้อยตามและปฏิบัติตามสิ่งนั้น 3) ขั้นตอนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดรับรู้ความยากง่ายในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแสดงออกมาซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่วนที่ 2 คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การนวดเต้านม การบีบเก็บน้ำนมในตู้เย็น ทำในการให้นมลูก และการแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับหัวนมและเต้านม เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีเจตคติที่ดี มีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และสามารถแสดงพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของมารดา ประกอบด้วย อายุ ประวัติการตั้งครรภ์ ระดับการศึกษา ขั้นสูงสุด อาชีพ รายได้ครอบครัว การนับถือศาสนา สถานภาพ ลักษณะครอบครัว ผู้ที่ช่วยเหลือในการเลี้ยงลูกใน ระยะหลังคลอด ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ สถานที่ฝากครรภ์ อายุครรภ์เมื่อฝากครรภ์ครั้งแรก การได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะฝากครรภ์ จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยผู้วิจัยนำแบบประเมินมาจากเครื่องมือของ ChaiNok (2015) มาใช้ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามด้านบวก จำนวน 11 ข้อ และข้อคำถามด้านลบ จำนวน 9 ข้อ คะแนนรวม อยู่ในช่วง 20-100 คะแนน คะแนนมาก หมายถึง มีเจตคติดี

ส่วนที่ 3 แบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยที่ผู้วิจัยสร้างมาจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปัญหาอุปสรรค และความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ เป็นข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด คะแนนรวม อยู่ในช่วง 8-40 คะแนน คะแนนมากหมายถึง มีความตั้งใจมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ได้แก่ สไลด์ power point คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล สาขาวิชาการผดุงครรภ์ 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพของคลินิกนมแม่ 1 ท่าน ที่เป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความชัดเจนของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ รูปแบบกิจกรรม และภาพประกอบ คำนวณหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา ได้เท่ากับ .90 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปทดลองใช้กับมารดาวัยรุ่นหลังคลอด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 8 ข้อ มาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความชัดเจนของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และคำนวณหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ได้เท่ากับ .90 และมีค่าความเที่ยง .87 ในส่วนของแบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ไม่ได้นำมาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เนื่องจาก ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินมาจากเครื่องมือของ ChaiNok (2015) ทั้งหมด ผู้วิจัยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เท่ากับ .73

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มควบคุมจนครบ 30 ราย จากนั้นดำเนินการในกลุ่มทดลอง 30 ราย เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนของข้อมูล

ขั้นตอนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ดังนี้

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ที่ได้รับการพยาบาลตามปกติจากแผนกหลังคลอด ซึ่งผู้วิจัยจะประเมิน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ภายใน 8-12 ชั่วโมงหลังคลอด (ใช้เวลา 15 นาที) มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยมารดาวัยรุ่นหลังคลอด
2. ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนดำเนินการวิจัยแก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดภายใน 8-12 ชั่วโมง และบุคคลใกล้ชิด พร้อมทั้งขอความร่วมมือมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในการตอบแบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (pre-test)
3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือมารดาวัยรุ่นหลังคลอดและบุคคลใกล้ชิด หลังจากนั้น ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย และให้เซ็นยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย
4. ให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของมารดา แบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (pre-test)

ครั้งที่ 2 ภายใน 24-48 ชั่วโมงหลังคลอด (ใช้เวลา 10 นาที) มีขั้นตอนดังนี้ ให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดภายใน 24-48 ชั่วโมง ตอบแบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หลังการทำวิจัย (post-test) (ใช้เวลา 10 นาที)

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ให้การพยาบาลตามปกติร่วมกับได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน โดยจัดเป็นรายคู่ ประกอบด้วย มารดาวัยรุ่นหลังคลอดและบุคคลใกล้ชิด ซึ่งผู้วิจัยจะประเมิน 3 ครั้ง โดยสถานที่ในการทดลอง คือ หอผู้ป่วยสูติกรรม ณ โรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งของภาคใต้ ดังนี้

ครั้งที่ 1 ภายใน 8-12 ชั่วโมงหลังคลอด (ใช้เวลา 10 นาที) มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยมารดาวัยรุ่นหลังคลอด
2. ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนดำเนินการวิจัยแก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดภายใน 8-12 ชั่วโมง และบุคคลใกล้ชิด พร้อมทั้งขอความร่วมมือมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในการตอบแบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (pre-test) และตอบแบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนทำการวิจัย เพื่อดำเนินการคัดเข้ากลุ่มทดลองตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด

3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือมารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่มีคะแนนเจตคติอยู่ในช่วง 1-3 คะแนน และบุคคลใกล้ชิด หลังจากนั้นผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย และให้เซ็นยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย

ครั้งที่ 2 ภายใน 12-24 ชั่วโมงหลังคลอด (ใช้เวลา 45-55 นาที) มีขั้นตอนดังนี้

1. ให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดภายใน 12-24 ชั่วโมง ตอบแบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ก่อนทำการวิจัย (pre-test)

2. ให้โปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนแก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดภายใน 12-24 ชั่วโมงหลังคลอด จากนั้นดำเนินการเป็นรายคู่ ตามโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การปรับเจตคติ (ใช้เวลา 15 นาที)

เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดค้นหาเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และเพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีความรู้ ความเข้าใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยปรับเจตคติในทางลบที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้เป็นเจตคติในทางบวก และเพื่อให้บุคคลใกล้ชิดเห็นด้วยกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ดังนี้

1. ผู้วิจัยให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดทำแบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
2. ผู้วิจัยให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดและบุคคลใกล้ชิดได้แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยนำผลการประเมินเจตคติมาใช้ประกอบการปรับเจตคติ
3. ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การนวดเต้านมและบีบน้ำนมด้วยมือ การเก็บรักษาน้ำนมแม่ การนำน้ำนมแม่มาใช้ ทำในการให้นมแม่ และปัญหาที่พบบ่อยในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดและ บุคคลใกล้ชิด โดยใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดและบุคคลใกล้ชิดได้ทำความเข้าใจพร้อมๆ กัน จากนั้นเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

รวมถึงให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่เฉพาะเจาะจงกับเจตคติในทางลบของมารดา วัยรุ่นหลังคลอด เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น

4. ผู้วิจัยประเมินเจตคติของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอีกครั้งในประเด็นเดิม หากพบว่ายังมีเจตคติในทางลบ ผู้วิจัยจะให้ความรู้ที่ถูกต้องอีกครั้งและประเมินซ้ำ

ขั้นตอนที่ 2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (ใช้เวลา 10 นาที)

เพื่อให้มารดาหลังคลอดทราบความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยให้บุคคลใกล้ชิดของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดได้พูดหรือแสดงความคิดเห็น ความคาดหวังที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อให้มารดา วัยรุ่นหลังคลอดเกิดการคล้อยตามและปฏิบัติตามสิ่งนั้น ช่วยส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้นและแสดงพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (ใช้เวลา 20-30 นาที)

1. ผู้วิจัยสอบถามมารดาวัยรุ่นหลังคลอดเกี่ยวกับปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อธิบายประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การนวดเต้านม การบีบเก็บน้ำนมในตู้เย็น ทำในการให้นมลูก และการแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับหัวนมและเต้านม

2. สอนสาธิตการนวดเต้านม การบีบน้ำนม ทำในการให้นมลูก โดยใช้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการนวดเต้านม การบีบน้ำนม และทำในการให้นมลูก จากนั้นผู้วิจัยให้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดสามารถนำกลับไปทบทวนต่อทั้งขณะอยู่โรงพยาบาลและเมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน

3. ติดตามช่วยเหลือ สนับสนุนให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้
ครั้งที่ 3 ภายใน 24-48 ชั่วโมงหลังคลอด (ใช้เวลา 10 นาที) มีขั้นตอนดังนี้ ให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอด ภายใน 24-48 ชั่วโมง ตอบแบบวัดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังการทำวิจัย (post-test) (ใช้เวลา 10 นาที)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ใช้สถิติทีคู่ (Paired t-test)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ โดยใช้สถิติทีอิสระ (Independent t-test)

ก่อนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที ผู้วิจัยทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า ทุกชุดข้อมูลมีการกระจายแบบปกติ (ค่า Z-value ของความเบ้ $\leq \pm 1.96$ และ Z-value ของความโด่ง $\leq \pm 3$) ก่อนการทดลอง กลุ่มควบคุม ความเบ้ -1.88 ความโด่ง .32 กลุ่มทดลอง ความเบ้ -1.32 ความโด่ง -1.18 หลังการทดลอง กลุ่มควบคุม ความเบ้ -.85 ความโด่ง -1.25 กลุ่มทดลอง ความเบ้ -3.09 ความโด่ง 1.79 และมีความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละชุดเท่ากัน (Levene's test มี $p\text{-value} > .05$) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างทุกราย โดยผ่านการพิจารณาต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เลขที่ PSU IRB 2018-NST 020 และผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งของภาคใต้ เพื่อดำเนินการตามหลักเกณฑ์การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ส่วนในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ จะให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองลงลายมือชื่อด้วย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของมารดา

ข้อมูลทั่วไป มารดาวัยรุ่นหลังคลอดทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 18-19 ปี (ร้อยละ 60 และร้อยละ 66.67) มีการตั้งครรภ์ครั้งที่ 1 (ร้อยละ 90 และร้อยละ 93.33) มารดาวัยรุ่นหลังคลอด กลุ่มควบคุม มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา (ร้อยละ 63.33 และร้อยละ 86.67) มารดาวัยรุ่นหลังคลอดทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 70 และร้อยละ 66.67) มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาท (ร้อยละ 53.33 ร้อยละ 56.67) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 70 และร้อยละ 76.67) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 76.67 และร้อยละ 83.33) เป็นครอบครัวขยาย เท่ากัน (ร้อยละ 66.67) มีมารดาของตนเองเป็นผู้ช่วยเหลือในการเลี้ยงดูในระยะหลังคลอด กลุ่มควบคุม (ร้อยละ 46.67) กลุ่มทดลอง (ร้อยละ 36.67) มารดาวัยรุ่นหลังคลอดกลุ่มควบคุม อาศัยอยู่กับบิดามารดาของตนเอง (ร้อยละ 46.67) ส่วนมารดาวัยรุ่นหลังคลอดกลุ่มทดลอง อาศัยอยู่กับสามี (ร้อยละ 66.67) มีการฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลหรือสถานบริการสาธารณสุข (ร้อยละ 93.33 และร้อยละ 80) มีอายุครรภ์ในการฝากครรภ์ครั้งแรก หลัง 12 สัปดาห์ เท่ากันทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง (ร้อยละ 60) ได้รับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะฝากครรภ์และเข้าใจ (ร้อยละ 80 และร้อยละ 76.67) จากการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปดังกล่าวข้างต้นของมารดาวัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม ด้วยสถิติไคสแควร์ พบว่า ข้อมูลทั่วไปด้าน อายุ ลำดับการตั้งครรภ์ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส สถานที่ฝากครรภ์ การได้ความรู้มาก่อน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตามได้มีการเปรียบเทียบข้อมูลเจตคติซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญตามแนวคิดของเอจเซน ที่อาจมีผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนโดยใช้สถิติทีอิสระ พบว่า เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน โดยใช้ Independent t-test (N = 60)

	n	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		t	df	p-value
		M	SD	M	SD			
ก่อนการทดลอง	30	35.43	3.87	34.33	4.71	-.14	58	.89

ns=Non significant

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ใช้ Paired t-test (n = 60)

	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	df	p-value
		M	SD	M	SD			
กลุ่มควบคุม	30	35.43	3.87	35.97	2.09	-1.14	29	.131
กลุ่มทดลอง	30	34.33	4.71	37.57	2.91	-6.69	29	<.001

ns=Non significant,

จากตาราง 2 พบว่า ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ไม่แตกต่างกัน ส่วนความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนม

แม่ภายในกลุ่มทดลองหลังการได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน โดยใช้สถิติ Independent t-test (n = 60)

	n	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		t	df	p-value
		M	SD	M	SD			
ก่อนการทดลอง	30	35.43	3.87	34.33	4.71	.99 ^{ns}	58	.328
หลังการทดลอง	30	35.97	2.09	37.57	2.91	-2.45*	58	.018

ns=Nonsignificant, * p<.05

จากตาราง 3 พบว่า ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ไม่แตกต่างกัน ส่วนความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังการได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยทั้ง 2 ข้อ กล่าวคือ 1) มารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่ได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และ 2) มารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่ได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และจากการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปที่อาจจะมีผลต่อเจตคติและความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม พบว่ามีข้อมูลทั่วไปหลายตัวมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความตั้งใจตามแนวคิดพฤติกรรมตามแผนของตนเอง ในทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลอง พบว่าไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) จึงกล่าวได้ว่าการศึกษานี้มีการควบคุมความเท่าเทียมของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษานี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสามารถอธิบายเหตุผล ดังนี้

โปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้ มีขั้นตอนการปรับเจตคติที่ช่วยส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีเจตคติที่ดีในทางบวก โดยมีบุคคลใกล้ชิดเข้ามาช่วยในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความคาดหวัง ที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเกิดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง นอกจากนี้ ขั้นตอนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งมีการประเมินปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่การนวดและบีบเต้านม รวมถึงการสอนสาธิตการให้คู่มืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการทบทวนด้วยตนเอง และการช่วยเหลือ สนับสนุน และแก้ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ช่วยให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเกิดความมั่นใจในสมรรถนะของตนเองว่าสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดในกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของเอจเซน (Ajzen, 1991) ในขณะที่กลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แต่ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) แสดงให้เห็นว่า การ

พยาบาลตามปกติก็สามารถช่วยส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงลูกได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามการนำโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ช่วยสนับสนุนให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้น และเพิ่มมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ใช้โปรแกรมประยุกต์พฤติกรรมตามแผน เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มมารดาทำงานนอกบ้าน พบว่าโปรแกรมดังกล่าวช่วยให้มารดามีเจตคติและความตั้งใจสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (Danthes, 2016) ทั้งนี้ เป็นเพราะเจตคติที่ดี การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และสามารถทำนายความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ถึงร้อยละ 29.2 (Chansiri, Phahuwatanakorn, & Yusamran, 2017)

ผู้วิจัยในฐานะพยาบาลวิชาชีพได้ดำเนินการดูแลมารดาวัยรุ่นหลังคลอดตามโปรแกรมฯ นับว่าเป็นการสนับสนุนให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะการได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากบุคลากรทางด้านสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพยาบาล กระบวนการออกแบบของโปรแกรมทั้ง 3 ขั้นตอน ได้แก่ การปรับเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สามารถส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของเอจเซน จึงกล่าวได้ว่า การสนับสนุนของพยาบาลช่วยให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดรู้สึกถึงความมีคุณค่าในตนเอง มีกำลังใจ การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้อง ทำให้ได้รับการปรับเจตคติจนเกิดเป็นเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จ (Lawrence & Lawrence, 2016) สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่องประสบการณ์ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดของ (Khoonphet, & Kala, 2019) ที่พบว่า การสนับสนุนจากพยาบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งในโปรแกรมฯ ครั้งนี้ มารดาวัยรุ่นหลังคลอดได้รับการสนับสนุนจากพยาบาล โดยได้รับการปรับเจตคติ ความรู้และการสาธิต/สาธิตย้อนกลับเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในเรื่องประโยชน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การนวดเต้านมด้วยมือ การบีบเก็บนม ทำให้นม และปัญหาที่พบบ่อยเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รวมถึงการสนับสนุนให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอด ได้ทบทวนจากคู่มืออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น การใช้โปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ในมารดาวัยรุ่นหลังคลอดเป็นการสนับสนุน ให้ความรู้ ให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเห็นความสำคัญถึงประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ได้ฝึกทักษะ การปฏิบัติที่ถูกต้องในขณะที่เข้าร่วมโปรแกรม มีโอกาสซักถามข้อสงสัยและได้รับคำแนะนำ ที่ถูกต้อง มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้เกิดการยอมรับ และมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญนำไปสู่ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง พยาบาลและบุคลากรสุขภาพจึงควรนำโปรแกรมฯ ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางส่งเสริมความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด

ทั้งนี้งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในการวิจัยคือ การศึกษาครั้งนี้มีข้อมูลทั่วไปบางตัวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ไม่เท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ประเมินปัจจัยด้านเจตคติ ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจมีผลต่อความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า ไม่แตกต่างกัน โดยมีจุดแข็งในการวิจัย คือ กิจกรรมที่สร้างขึ้นในโปรแกรมการพยาบาลมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของเอจเซนที่มีการศึกษาตรวจสอบและนำไปใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ทำให้ได้โปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่พยาบาลผู้ดูแลมารดาหลังคลอดสามารถนำไปใช้ได้ และมีความสอดคล้องกับบริบทของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านปฏิบัติการพยาบาล สามารถนำโปรแกรมการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด โดยอาจนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนและให้

คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ตามสถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ โครงการสอนในแผนกฝากครรภ์ โครงการโรงเรียนพ่อแม่ และแผนกหลังคลอด เพื่อให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ประสบผลสำเร็จ และยังเป็น การตอบสนองนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อีกด้วย

2. ด้านการบริหารการศึกษา สามารถนำไปประกอบการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติงาน รวมถึงนำไปใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สามารถนำไปประกอบการพยาบาลโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในการศึกษาประสิทธิภาพการส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในระยะยาว 3 เดือน 6 เดือน หรือ 2 ปี และอาจศึกษาในกลุ่มมารดาหลังคลอดกลุ่มอื่น หรือใช้ในการศึกษาผลของโปรแกรมฯ ต่อพฤติกรรม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่สนับสนุนทุนวิจัย

References

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior Organizational Behavior and Human, *Decision Process*, 50, 179-211.
- Augsirikul, J. (2015). The Effectiveness of Development Program on Breastfeeding Behavior of Pregnant Women in Muang district, Krabi province. *Ganesha Journal*, 11(1), 13-26. (in Thai).
- ChaiNok, L. (2015). Factors Influencing Breast Feeding Behaviors of Postpartum Adolescent Mothers in Maharat Nakhonratchasima Hospital. Research Report Nursing Family and midwife Suranaree University of Technology, Nakhon Ratchasima. (in Thai).
- Chansiri, S., Phahuwatanakorn, W., & Yusamran, C. (2017). Influences of Breastfeeding Attitude, Subjective Norm, and Self-Efficacy on Intention to Exclusive Breastfeeding among Teenage Pregnant Women. *Journal of Nursing Science*, 35(4), 50-60.
- Charoenrat, C. (2013). *Breastfeeding*. Retrieved May 25, 2016, from http://www.medicine.cmu.ac.th/dept/obgyn/2011/index.php?option=com_content&view=article&id=931:breastfeeding&catid=45&Itemid=561
- Danthes, D. (2016). *Effects of Breastfeeding Promoting Program for Working Pregnant Women on Attitude and Intention to Exclusive Breastfeeding. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of Master of Nursing Science (Advanced Midwifery)*. Faculty of Nursing, Burapha University. (in Thai).
- Global Breastfeeding Scorecard. (2017). *Tracking Progress for Breastfeeding Policies and Programmes. Unicef & World Health Organization*. Retrieved December 29, 2017, from <http://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/global-bf-scorecard-2017.pdf>
- Janeuwat, S. (2013). In Thai Breastfeeding Center Foundation Together with Scholars, Breast Milk Review Literature Series 2: Thai Breastfeeding Center Foundation Mother's Milk is

- Most Definitely (Page 15-25). Bangkok: Aiyara Retrieved June 7, 2017, from [http://www.thaibreastfeeding.org/upload/content/file/book%20breastmilk%20Most definitely.pdf](http://www.thaibreastfeeding.org/upload/content/file/book%20breastmilk%20Most%20definitely.pdf)
- Kala, S., Khaonark, R., Tienmontree, K., Chairat, N., Sreepetch, S., & Damchuti, I. (2018). Development of a Volunteer Training Program to Promote Breastfeeding in Community. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 5(2), 16-29. (in Thai).
- Khonsung, P., Yimyam, S., Xuto, P., & Chaloumsuk, N. (2021). Factors Predicting Exclusive Breastfeeding among Thai Adolescent Mothers at 6-months Postpartum. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 25(1), 34-47.
- Khoonphet, C., & Kala, S. (2019). The Experience of Breastfeeding Intention among Adolescent Mothers. *Princess of Naradhiwas University Journal*. 11(2), 1-10. (in Thai).
- Kritcharoen, S., Kala, S., Chatchawej, W., Prugsasri, S., & Petchwatcharapaibune, C. (2021). Effects of Clinical Practice Guideline to Promote, Support, and Protect Breastfeeding on Competencies and Duration of Breastfeeding of Teenage Mothers. *Songklanagarind Journal of Nursing*, 41(1), 54-63. (in Thai).
- Kumpeerakup. (2018). *Effect of Enhancing Attitude, Subjective Norm, and Perceived Behavioral Control with Motivation Interviewing Program on Intention to Adopt Safety Driving Behaviors Among Motorcycle Injury Clients. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of Master of Nursing Science (Adult Nursing)*. Faculty of Nursing, Prince of Songkla University. (in Thai).
- Lawrence, R. A. & Lawrence, R. M. (2016). *Breastfeeding: A Guide for the Medical Profession (8th edition)*. Philadelphia: Elsevier.
- Lertsakornsiri, M. (2018). Family Support for Breastfeeding in Teenage Postpartum Mothers. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*. 11(4), 1-9. (in Thai).
- Lertsakornsiri, M. (2019). Breastfeeding Promotion in Adolescent Mothers: Roles of Nurses and Families. *Journal of Nursing and Education*, 12(1), 1-13. (in Thai).
- Lerttrakannon, P., Kantaruksa, K., & Sansiriphun, N. (2016). Attitude, Subjective Norm, Perceived Behavioral Control and Intention of Fathers to Encourage Breastfeeding. *Nursing Journal*, 43(1). 45-56. (in Thai).
- Mutuli, L. A., & Walingo, M. K. (2014). Applicability of Theory of Planned Behavior in Understanding Breastfeeding Intention of Postpartum Women. *International Journal of Multidisciplinary and Current Research*, 2, 258-66.
- National Statistical Office. (2019). *Key Survey Report Situation of Children and Women in Thailand 2019*. Retrieved August 28, 2021, from http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาประชากร/สถานการณ์เด็กและสตรี/2562/MICS6_report_071063.pdf
- Nuanjam, P., Poomlittikul, P., Mattavangkul, C., Khumros, W., Chancharoen, K., Hongkraitert, N., et al., (2013). Factors Affected to Behavior and During Time for Breastfeeding of Pasi Charoen Persons. Research Report Faculty of Nursing Siam University, Bangkok. (in Thai).

- Polit, D. F. & Beck, C. T. (2012). *Nursing Research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice* (9th ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer/Lippincott
- Saejeng, K., Sukrat, B., Kovawisarach, E., Prompraphat, P., & Kanchanawetang, C. (2015). Practical Guidelines for Adolescent Mothers. (2nd edition) Bangkok : Kaew Chao Chom Media and Publication Center. ISBN: 978-616-11-2380-2 Retrieved May 29, 2016, from http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/brochure/youthmom-Blue.pdf
- Sipsma, H. L., Magriples, U., Divney, A., Gordon, D., Gabzdyl, E., & Kershaw, T. (2013). Breastfeeding Behavior among Adolescents: Initiation, Duration, and Exclusivity. *Journal of adolescent health, 53*(3), 394-400. doi: 10.1016/j.jadohealth.2013.04.005.
- Srivijaya, P. & Suriyachai, P. (2015). The Success of the Exclusive Breastfeeding among Teenage Mothers in the First 6 Months after Birth at Phayao Hospital. *Journal of Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi, 26*(1), 17-24. (in Thai).
- Suwanobol, N., Wacharasin, C., & Deoisres, W. (2015). The Problems and Needs of Breastfeeding Promotion among Adolescent Mothers: A Dase Study of Dankhunthot Hospital. *Journal of Nursing and Health Care, 33*(4), 200-210. (in Thai).
- UNICEF. (2018). *Breastfeeding: A mother's gift for Every Child*. Retrieved [cited 2020 April 15]. Available from: <https://data.unicef.org/resources/breastfeeding-a-mothers-gift-foreverychild/>
- World Health Organization. (2021). *Exclusive Breastfeeding*. Retrieved August 29, 2021, from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/infant-and-young-child-feeding>